

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія з педагогічної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

«*Сергій*» Б. Жильцов
2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА СІМ'Ї

галузі знань 0101 Педагогічна освіта
спеціальності 5.01010601 «Соціальна педагогіка»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>2343</u>	
<i>Жильцов</i> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>16</u>

Київ 2016 рік

Робоча програма «Психологія і педагогіка сім'ї» для студентів галузі знань 0101
Педагогічна освіта, спеціальності 5.01010601 «Соціальна педагогіка»

Розробник: Середня Валентина Іванівна,
викладач циклової комісії з педагогічної освіти Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від «29» серпня 2016 р. № 1

Голова циклової комісії (Артюх Л.Л.)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна
	Спеціальність 5.01010601 «Соціальна педагогіка»	
Змістових модулів – 3		Рік підготовки
		3-й
Загальна кількість годин - 108		Семестр
		5
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Лекції
		22 год.
		Семінарські
		20 год.
		Модульний контроль
		6 год.
		Індивідуальні заняття
		12 год.
Самостійна робота		
48 год.		
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: опанування конкретних питань психології шлюбно-сімейних стосунків, забезпечення студентів знаннями щодо еволюції та сутності родинно-шлюбних стосунків, особливостей їх виникнення, становлення, стабілізації та розпаду.

Завдання: засвоєння студентами знань про еволюцію шлюбно-сімейних відносин, особливості життєвого циклу сім'ї та закономірності її динаміки, чинники та концепції дестабілізації шлюбно-сімейних відносин, отримання студентами навичок застосування психодіагностичних методик вивчення шлюбно-сімейних стосунків; вироблення в них практичних вміння та навичок використовувати знання різних аспектів сімейного життя в рамках майбутньої професійної діяльності психолога, формування у студентів наукового світогляду та переконань, які сприяли б системному підходу щодо аналізу закономірностей функціонування сім'ї.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

- знання щодо форм організації шлюбно-сімейних стосунків в історичному контексті;
- знання щодо особливостей функціонально-рольової структури сімейних відносин;
- знання щодо життєвого циклу сім'ї та динаміки сімейних відносин;
- знання щодо етапів формування та розвитку подружніх стосунків;
- знання щодо особливостей адаптації та сумісності у шлюбі;
- знання щодо стилів і помилок у вихованні дітей у сім'ї;
- процес соціалізації особистості в сім'ї, спілкування та взаємодії подружжя, подолання сімейного конфлікту та досягнення згоди ;
- розуміння основних причин та наслідків розлучень.
- вміння застосовувати отримані знання з сімейної психології під час надання консультативної допомоги;
- вміння здійснювати вивчення функціонально-рольової структури сім'ї;
- вміння виявляти чинники, що мають найбільший вплив на становлення дитячо-батьківських стосунків у родині;
- вміння здійснювати соціально-психологічний аналіз подружніх конфліктів та розробляти рекомендації щодо їх профілактики;
- вміння враховувати гендерні аспекти шлюбних стосунків під час соціально-психологічних досліджень.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Історичний аспект розвитку шлюбно-сімейних стосунків.

Тема 1. Сім'я як соціально-психологічний феномен.

Тема 2. Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.

Тема 3. Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.

Змістовний модуль 2. Сучасна сім'я та проблеми сімейних стосунків.

Тема 1. Життєвий цикл сім'ї.

Тема 2. Подружній конфлікт: специфіка та причини.

Тема 3. Сучасні тенденції розвитку сім'ї.

Тема 4. Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.

Змістовний модуль 3. Проблемна сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи.

Тема 1. Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.

Тема 2. Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї.

Тема 3. Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.

Тема 4. Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекції		сем.	пк	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Історичний аспект розвитку шлюбно-сімейних стосунків.						
Тема 1. Сім'я як соціально-психологічний феномен.	10	2	2		1	5
Тема 2. Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	9	2	2		1	4
Тема 3. Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	11	2	2	2	1	4
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	2	3	13
Змістовий модуль 2. Сучасна сім'я та проблеми сімейних стосунків.						
Тема 1. Життєвий цикл сім'ї.	9	2	2			5
Тема 2. Подружній конфлікт: специфіка та причини.	11	2	2		2	5
Тема 3. Сучасні тенденції розвитку сім'ї.	8	2	2			4
Тема 4. Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.	13	2	2	2	2	5
Разом за змістовим модулем 2	41	8	8	2	4	19
Змістовий модуль 3. Проблемна сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи.						
Тема 1. Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.	9	2	2		1	4
Тема 2. Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї	9	2	2		1	4
Тема 3. Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.	8	2			2	4
Тема 4. Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.	11	2	2	2	1	4
Разом за змістовим модулем 3	37	8	6	2	5	16
Усього годин за навчальним планом	108	22	20	6	12	48

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сім'я як соціально-психологічний феномен	2
2	Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	2
3	Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	2
4	Життєвий цикл сім'ї.	2
5	Подружній конфлікт: специфіка та причини	2
6	Сучасні тенденції розвитку сім'ї.	2
7	Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.	2
8	Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї	2
9	Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.	2
10	Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.	2
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва тема	Кількість годин	Кількість балів
1	Сім'я як соціально-психологічний феномен.	4	5
2	Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	4	5
3	Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	5	5
4	Життєвий цикл сім'ї.	5	5
5	Подружній конфлікт: специфіка та причини.	4	5
6	Сучасні тенденції розвитку сім'ї	4	5
7	Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних	5	5
8	Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.	5	5
9	Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї	4	5
10	Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.	4	5
11	Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.		5
	Разом	48	

7. Методи контролю

- усне опитування на семінарських заняттях;
- перевірка письмових модульних робіт;
- перевірка самостійної роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	11	11
2. Відвідування семінарів	1	10	10
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	11	55
4. Робота на семінарському занятті	10	5	50
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	3	75
Всього			201
Залік			
Коефіцієнт	2,01		

Шкала оцінювання знань та умінь студентів

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

8. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ схематична наочність.

9. Очікувані результати

- наявність знань щодо форм організації шлюбно-сімейних стосунків в історичному контексті;
- наявність знань щодо особливостей функціонально-рольової структури сімейних відносин;
- наявність знань щодо життєвого циклу сім'ї та динаміки сімейних відносин;
- наявність знань щодо етапів формування та розвитку подружніх стосунків;
- наявність знань щодо особливостей адаптації та сумісності у шлюбі;
- наявність знань щодо стилів і помилок у вихованні дітей у сім'ї;
- наявність знань щодо процесу соціалізації особистості в сім'ї, спілкування та взаємодії подружжя, подолання сімейного конфлікту та досягнення згоди ;
- розуміння основних причин та наслідків розлучень.
- наявність вміння застосовувати отримані знання з сімейної психології під час надання консультативної допомоги;
- наявність вміння здійснювати вивчення функціонально-рольової структури сім'ї;
- наявність вміння виявляти чинники, що мають найбільший вплив на становлення дитячо-батьківських стосунків у родині;
- наявність вміння здійснювати соціально-психологічний аналіз подружніх конфліктів та розробляти рекомендації щодо їх профілактики;
- наявність вміння враховувати гендерні аспекти шлюбних стосунків під час соціально-психологічних досліджень.

10.Рекомендована література

Базова

1. Психологія сімейних взаємин: навч. посіб. / [М.С.Корольчук, ПП.Криворучко, В.І.Осьодло та ін.]; заг.ред. М.С.Корольчука. – К.: Ніка-Центр, 2011.- 296 с.
2. Психологія сім'ї: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Помиткіна, В.В.Злагодух, Н.С.Хімченко, Н.І.Погорільська. – К.: НАУ, 2011. – 271 с.
3. Психологія сім'ї: навч. посібник / [Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А., Мисник С.О., Савченко Ю.Ю. та ін.]; за заг. ред. В.М. Поліщука. – [2-е вид.]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2011. – 282 с.
4. Психологія сім'ї: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Помиткіна, В.В.Злагодух, Н.С.Хімченко, Н.І.Погорільська. – К.: НАУ, 2011. – 271 с.

Допоміжна

1. Волинець Л.С. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. Український часопис прав людини. — К.: Українська правнича фундація, 1999. - С. 27-29.
2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. – Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. - К.: Знання, 2006 – 324 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
3. Молода сім'я: проблеми та умови її становлення / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 184 с.
4. Основи національного виховання: Концептуальні положення / В.Г. Кузь, Ю.Д.Руденко, З.О.Сергійчук та ін. – К.: “Київ”, 1993. - Ч 1. – 152 с.
5. Пеша І.В. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (проблеми реформування). - К.: Логос, 2000. — 120 с.
6. Програма курсу “Школа батьківства” (Серія інформаційних матеріалів “Школа соціальних знань для батьків”) / За заг. ред. К.С. Шендеровського. – Київ: КМЦСССДМ, 2005. – 76 с.
7. Робоча книга вихователя. Випуск 1 / Укладачі О.І. Тимчишин, В.І. Уруський. - Тернопіль: ТОШПО, 2000. - 300 с.
8. Семиченко В.А., Заслуженюк В.С. Психологія та педагогіка сімейного спілкування: Навч.посібник / Семиченко В.А., Заслуженюк В.С. // Родина в житті людини - К.:Веселка,1998.
9. Сім'я ХХІ століття (матеріали для роботи по програмі соціальної підтримки молодій сім'ї): - К. - 2000 - 64 с.
- 10.Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А.Й. Капської, 224 І.М.Пінчук, С.В. Толстоухової.- К., 2000. – 260 с.
- 11.Соціальна робота з молоддю, яка вступає в шлюб / За заг. ред. А.О. Бучака. – Рівне, 2001. – 32 с.
- 12.Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Трубавіна І.М. Науково-методичні матеріали. – К.: 225 ДЦССМ, 2003. – 86 с.
- 13.Тхоржевська Т.Д. Виховні традиції української православної сім'ї // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. праць / За заг. ред. М.Б.Євтуха, укл. О.В.Михайличенко. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2004. - Випуск 28. - С. 69-72.

11. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О.Сухомлинського
www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>

Навчально-методична карта дисципліни «Психологія і педагогіка сім'ї»

Разом: 108 год, лекції – 22 год, семінарські заняття – 20 год, індивідуальна робота – 12 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 48 год.

Тиждень	Змістовий модуль 1.			Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3				
Модулі	Змістовий модуль 1.			Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3				
Назва модуля	Історичний аспект розвитку шлюбно-сімейних стосунків			Сучасна сім'я та проблеми сімейних стосунків				Проблемна сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи				
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8		9		
Дати												
Теми лекцій	Сім'я як соціально-психологічний феномен.	Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	Життєвий цикл сім'ї.	Подружній конфлікт: специфіка та причини	Сучасні тенденції розвитку сім'ї.	Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.	Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.		Соціально-психологічні аспекти національного виховання в	Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.	Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.
Теми семінарських занять	Сім'я як соціально-психологічний феномен.	Історія шлюбно-сімейних стосунків.	Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя.	Життєвий цикл сім'ї.	Подружній конфлікт: специфіка та причини	Сучасні тенденції розвитку сім'ї.	Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.	Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.	Соціально-психологічні аспекти національного виховання в	Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.		
Самостійна робота	Табл. 6					Табл. 6			Табл. 6			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1					Модульна контрольна робота 2			Модульна контрольна робота 3			
Підсумковий контроль	Залік											